

69. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 28 X 1866 Rkp. BJ 13133 k. 61-62.

[Tłumaczenie:]

[k. 61r] Drogi Panie Władysławie. Nie odpowiedziałem Panu natychmiast na ostatni list, gdyż miałem nadzieję na otrzymanie wieści od Żupańskiego¹ odnośnie do pozwolenia na druk *Psalmy*². Mam nadzieję, że do tego dojdzie, jednak arcybiskup³ nie jest zbyt giętkim człowiekiem, jak się zdaje, i niewątpliwie nakazał sprawdzenie tekstów. Jego ostatnim posunięciem jest zmiana w programie studiów w Seminarium, gdzie dotąd wykładano wszystkie przedmioty po polsku, natomiast obecnie seminarzyści studiuje je po łacinie, a nawet po niemiecku. Usiłuje podlizać się królowi i rządowi.

Wysłałem Panu pod opaską⁴ broszurę, o której mówiłem; może się Panu na coś przydać. Napisałem do Poznania o Pańskich projektach i pomysłach, które zechciał Pan im przekazać; odpowiedzieli chłodno, obiecując, że wezmą to pod uwagę, i na tym wszystko się skończyło. Rząd zdaje się ponownie ostro tępić wszystko, co polskie, i zaczynają prześladować Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk⁵, które zawsze było bardzo nieszkodliwe i niezbyt ruchliwe.

[k. 61v] Całkiem niedawno mianowało byłego deputowanego Bentkowskiego⁶ członkiem tymczasowym i dopatrzono się w tym sprzeciwu wobec jego uwięzienia. Pojawiły się dodatkowo inne małe szykany.

Poza tym, nic nowego w Królestwie Polskim, pomimo możliwych zmian osób. System pozostaje ten sam. Nie ma co do tego wątpliwości. W Austrii, pomimo wielkich nadziei opartych na nominacji hrabiego Gołuchowskiego⁷ i pomimo przeróżnych plotek rozprowadzanych na jego temat, ludzie znający swój świat nie wierzą w poważne i trwałe reformy. To wszystko to tylko przewidywania, a przyszłość i tak nie jest mniej mroczna. Hrabia jest człowiekiem ambitnym, z pewnością chciałby czynić dobro, [k. 62r] ale do tego potrzeba czasu, a nic nie gwarantuje stabilności porządku rzeczy, który obecnie panuje. Jeśli pan de Beust⁸ będzie mianowany ministrem, można ponownie spodziewać się bardziej niemieckiej polityki. Zresztą Galicja jest tak bardzo zubożała i wycieńczona, że nie jest łatwo zaradzić jej

¹ Jan Konstanty Żupański – zob. list nr 9.

² Jan Kochanowski *Psalmy* – zob. list nr 41.

³ Abp Mieczysław Ledóchowski – zob. list nr 66.

⁴ Przesyłka „pod opaską” – zob. list nr 27.

⁵ Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk – stowarzyszenie naukowe założone w 1857 r. w Poznaniu przez m.in. Kazimierza Szulca, Tytusa Działyńskiego, Rogera Maurycego Raczyńskiego; pierwszym jego prezesem był August Cieszkowski; w XIX wieku działalność PTPN skupiała się na zachowaniu polskości w Wielkopolsce.

⁶ Władysław Bentkowski (1817-1887) – publicysta, autor haseł do Encyklopedii Orgelbranda, w 1852 r. został posłem do sejmu pruskiego w Berlinie, jako uczestnik powstania styczniowego po 1865 r. skazany na rok twierdzy w Magdeburgu, członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

⁷ Agenor Gołuchowski – zob. list nr 65.

⁸ Friedrich Ferdinand von Beust (1809-1886) – saski i austriacki polityk, dyplomata, w latach 1866-1871 austriacki minister spraw zagranicznych, w latach 1867-1871 przewodniczący Rady Ministrów do Spraw Wspólnych Austro-Węgier.

bolączkom. Podatki są ogromne i pozostaną takie, jakie są. Ogólnie mówiąc, wszystko jest bardzo smutne tutaj i gdzie indziej.

Jeśli ma Pan egzemplarz *Poety i świata*⁹, będzie Pan tak dobry i mi go przyśle.

Co się tyczy obrazów, drogi Panie Władysławie, proszę nie czuć się skrępowanym i powiedzieć mi prawdę, jeśli sprzedaż wydaje się Panu niemożliwa lub mało korzystna – jestem na to przygotowany. Wystarczy, jeśli Pan je zapakuje i wyśle mi do Drezna razem z rachunkiem w związku z poniesionymi kosztami, które Panu zwrócę [k. 62v] natychmiast.

Bardzo serdecznie ściskam Pańską dłoń.

Szczerze Panu oddany

Józef Ignacy Kraszewski

28 października 1866

Drezno

Augustusstrasse 6

[wzdłuż k. 62v:] Napisałem do pana Langiego¹⁰ w związku z broszurami.

⁹ *Le poète et le monde* – zob. list nr 11.

¹⁰ Karol Jan Nepomucen Langie – zob. list nr 68.